

Ændringer i e-bogsudgaven af “Rødgrød med Fløde. En lille bog om dansk fonetik”, 1. udg.

side 5: Til forordet føjes: Postscriptum om e-bogsudgaven i 2010: Professor Hans Basbøll, Syddansk Universitet i Odense, har brugt bogen i sin undervisning i flere semestre. Han har givet mig mange kommentarer som jeg skylder ham megen tak for. Dehar ført til en del mindre ændringer rundt omkring i manuskriptet. Hans Basbøll har også anmeldt bogen (*Danske Studier*, 2007, 151-57). Den er ligeledes anmeldt af Maria Bonner (*Skandinavistik* 37, Heft 2, 2007, 190-98).

Lydeksemplerne må nu afspilles fra forlagets hjemmeside.

Jeg benytter lejligheden til at gøre udtrykkeligt opmærksom på at eftersom bogen er en elementær indføring, indeholder den principielt ikke henvisninger til anden litteratur om dansk fonetik, bortset fra at jeg i fodnoter nævner relevante nyere empiriske fonetiske undersøgelser af dansk.

side 14 nederst tilføjes: IPAs oversigt 196

side 18, l. 9: under hhv. over symbolet betyder at konsonanterne > under hhv. over symboler for prototypisk stemte lyde betyder at lydene

l. 17: betyder at vokalen ikke > under en vokal betyder at vokalen ikke under l. 18 tilføjes: [,] under en konsonant betyder at den danner stavelse

side 19, skemaet: i søjlen ‘vokal med stød’ skal – på samme linje som eksemplerne *gør, gøre* – tilføjes $\text{œ}^?$ $\text{f}\text{y}\text{œ}^?$ *frø*

side 20, l. 9: (den subjektive lydstyrke stiger fra start til slut) > (stavelsestoppen ligger sidst i forløbet);

l. 10-11: (den subjektive lydstyrke falder fra start mod slut) > (stavelsestoppen ligger først i forløbet)

side 21. 3-9: Schwa assimileres til en foregående vokal eller en – foregående eller følgende – sonorant (klangfyldig) konsonant uden at stavelsetallet ændres af det. Det betyder at en konsonant som har assimileret et schwa, overtager den stavelседannende funktion, den bliver syllabisk, jf. de fem nederste eksempler her (syllabicitet i konsonanter markeres diakritisk med en lille lodret streg under symbolet, f.eks. [ŋ]) ...: > Schwa assimileres til en foregående vokal eller en – foregående eller følgende – sonorant (klangfyldig) konsonant/halvvokal/approksimant uden at stavelsetallet ændres af det. Det betyder at den lyd som har assimileret et schwa, overtager den stavelседannende funktion, jf.: ...

l. 11-10fn:

$\text{'s}\text{b}\text{i}\text{d}\text{d}\text{d}$	<i>spidde</i>	>	$\text{'v}\text{a}\text{d}\text{d}$	<i>vattet</i>
$\text{'k}^{\text{h}}\text{a}\text{m}\text{m}$	<i>komme</i>	>	$\text{'k}^{\text{h}}\text{a}\text{b}\text{m}$	<i>koppen</i>

side 28, l. 12: Man kan man > Man kan

l. 7fn: Lateraler og r-lyde sammenfattes > Prototypiske lateraler og r-lyde sammenfattes

side 29, l. 1: bagvæk > bagvæg [forfatterens bemærkning: det er utroligt hvad man komme til at skrive og aldrig opdage selv!]

side 30, l. 5-4fn: Ord der både skrives ens og lyder ens, kaldes *homonymer*, ... > Ord kan være både homofoner og homografer, jf. ...

side 31: før det sidste punktum i første afsnit indføjes: Det har desuden en stor fordel deri at der til IPAs symboler er knyttet præcise lydlig referencer.

sidste punktum i første afsnit: Skrifttyperne kan downloades > Alfabetet kan hentes

til andet afsnit føjes inden punktum: samt i *Den Store Danske Encyklopædi*
 l. 20-21: i indersiden af bogens omslag bagest > på side 196

side 31-32: artikulatorisk beslægtede > artikulatorisk og auditivt beslægtede
 til første afsnit på side 32 føjes: Et fonem kan tillige have fri varianter. Således f.eks. dansk /t/ som kan have mere eller mindre kraftig s-støj.

side 36, l. 7fn: $\text{d}\text{ø}\text{a}\text{j}\text{n}$ > $\text{d}\text{ø}\text{a}\text{j}'\text{n}$
 nederste linje: lydeksemplerne på cd-rom'en > lyden

side 47: til linje 3 føjes: Bemærk at /v/ efter vokal i stavelsen udtales [w], dvs. lydligt er der tale om en halv vokal.

side 49, l. 6fn: ... hvordan man trækker stavelsegrænsen mellem ... > ...hvordan man trækker stavelsegrænsen (her symboliseret ved •) mellem ...

side 50-51: "markeret med en lille lodret streg," slettes
 l. 5fn: $\text{'ø}\text{v}$ > $\text{'ø}\text{i}$

side 54, 6.2.3, l. 2-3: bøjede og afledte ord. > bøjede, afledte og sammensatte ord.

side 56, l. 9-8fn: *'dydig*, *'parring* > *'dydig*, *'typisk*, *'parring*

side 59, l. 4: objekt > egentligt subjekt
 l. 14: $\text{ø}\text{Luise}$ > $\text{Lu}\text{ø}\text{ise}$
 l. 18: *'radiser* > *ra'diser*

side 61, l. 2fn: lw > løw

side 63, l. 6-2fn: Desuden skal stavelsen have mere end svagtryk. Stavelser med stødbasis klassificeres som *tunge* stavelser i dansk ... > Stavelser med stødbasis og højere grad af tryk end svagtryk klassificeres som *tunge* stavelser i dansk ...

side 65, l. 1: *elskeligheden* er dannet af *elskelighed* > *elskeligheden* er en bøjet form af *elskelighed*
 række 4 i listen: *valen* > *valen (adj)*

side 67, l. 6fn: *Hvornår har en tung, betonet stavelse ikke stød?* > *Hvornår har en tung stavelse ikke stød?*
 l. 2-1fn: For ikke at sprænge dette kapitels rammer simplificerer jeg redegørelsen meget væsentligt. > Jeg ser mig dog nødsaget til, i afsnit 7.3.4 om polymorfematiske ord, at udelade visse aspekter af Basbølls fremstilling. Det kan give nogle af stødprincipperne som de fremstilles her, et vist ad hoc præg.

side 68, l. 12: pluralis, jf. > pluralis -e, jf.

side 69, l.12-13: "Omvendt har f.eks. *sum*' stød; men pluralis *summer* er stødløs." slettes

side 71, i Gruppe IV, l. 2 tilføjes $\text{g}\text{e}'\text{ven}'\text{s}\text{d}$

side 72, l. 4fn: ... manglende stød. > ... manglende stød i grundformen (sg. indef.).

side 73, l. 10fn: (*delirium*) *tremens* slettes

side 74, l. 11fn: Bortset herfra er der ingen > Der er i øvrigt ingen

side 75, l. 9fn: føjes /ø/ til infinitiven > føjes /ø/ til og danner dermed infinitiven

side 76: stjernen efter komparativs -re fjernes

side 77, l. 2 under skemaet: 7.1.1 > 7.3.4
 l. 4 under skemaet: stjerneformer fra oven > stjerneformer for bøjning fra oven
 sidste linje: får den stød > har den stød

side 80, midt: Stødene er overraskende fordi pluralis /ør/ ikke ellers påvirker leksemets stød. > Stødene er

- overraskende fordi pluralis /ər/ ved stammer der ender på /ə/, ikke ellers påvirker leksemets stød.
- side 81, l. 9: *tørklæ'de > uhy're (sb)*
 l. 10-11: Disse ord er ikke morfologisk komplekse, og de betonedede stunge stavelser er næstsidst i leksemet: de burde være stødløse. > Disse ord er ikke morfologisk komplekse, og næstsidste stavelse burde være stødløs.
 l. 13 giver > medfører
- side 86, 8-5fn: Den prosodiske trykgruppe er struktureret lige modsat den syntaktiske trykgruppe. Den syntaktiske trykgruppe er en gruppe af ord med ét hovedtryk som ligger på sidste ord i gruppen. > Det syntaktisk afgrænsede domæne kaldes et *prosodisk ord*: en gruppe af ord hvoraf ét, som normalt er sidst i gruppen, har hovedtryk.
- side 88, l. 7fn: "på cd-rom'en" slettes
- side 96, til fjerdesidste linje før kolon indføjes: , svarende til pilenes placering i fig. 8.8 [forfatterens bemærkning: der er i figuren nu indsat små opadrettede pile mellem de prosodiske fraser]
- side 98, l. 4-3fn: såkaldte ekko-spørgsmål eller intonationsspørgsmål eller deklarativer spørgsmål > såkaldte intonationsspørgsmål (el. ekko-spørgsmål el. deklarativer spørgsmål)
- side 102, skema 9.1: mellem rækkerne Hæmmelyde og Nasaler indføjes en række Approksimant og her indføjes ð under Alveopalatal. ð slettes følgelig i rækken Hæmmelyde.
- side 104, l. 5: fig. 1 > fig. 9.1
 l. 6: fig. 2 > fig. 9.2
- side 105, l. 5fn: fjern kommaet
- side 108, l. 5fn: erfor > Derfor
- side 109, l. 1 [f v s ç ð h] > [f v s ç h]
 l. 3 så er [v ð] ikke hæmmelyde > så er [v] ikke en hæmmelyd
 l. 8fn: tungen > tungens
- side 111, l. 8: lysere > mindre skarp
 l. 2fn: fig. 9.6 > fig. 9.7
- side 116, l. 1-2: stavningen > stavfejl
 9.6, l. 1: passagen > passage; l. 7: ju¹l > ju:¹l
 l. 8fn : passagen > passage
- side 117, l. 6: [ɣ] > /r/
 l. 4fn: forlænget som angivet her > forlænget. Det kan man i fin lydskrift angive som her
- side 118: til første afsnit føjes: Det er dog ikke altid let at afgøre hvilken af de to konsonanter der bærer stavelsen.
- side 121, l. 3: Men der gode > Men der er gode
 til 2. prik føjes: I franske låneord kan [ŋ] repræsentere et selvstændigt /ŋ/-fonem, jf. den stødløse udtale af *bon, balkon* [bɔŋ bɑl'kɔŋ].
 3. prik, l. 2: Vi har altså ikke [ŋ] > I danske ord har vi ikke [ŋ]
- side 122, l. 9: efter en lang vokal: *[tʰi:mɔə 'æ:ndə] er umulige; > efter en lang vokal er *[tʰi:mɔə] umulig, og * ['æ:ndə] kendes ikke i ubøjede ord;
- side 123, l. 2: t^sɑŋɔ̃ > t^sɑŋ[?]ɔ̃

side 124, l. 9: I ældre dansk udtaltes > Ældre danskere udtaler
 l. 11: er senere svækket > er i senere generationer svækket
 l. 6fn: l^hw > l^ow

side 125, l. 6fn, efter /b d g/ indføjes: (men ikke efter /s/, jf. nedenfor)
 l. 2fn, efter final variant indføjes: (bortset fra nul, jf. 9.8.2)

side 127, l. 3: /d/ realiseres [d] initialt og [ð] finalt > /d/ realiseres [ð] postvokalsk, [d] ellers
 til linje 8 føjes: (men se 9.8.5(3))

side 129 nederst: "I ubøjede og uafledte ord gælder nemlig:" flyttes til side 130 under skema 1 og
 ændres til "I ubøjede og uafledte danske ord gælder:"

side 135, l. 2: 10.4 > 10.2
 l. 5: på cd-rom'en der følger med bogen her > i lydeksemplerne

side 140, l. 1 under skemaet: Det er er > Det er et

side 141, overskriften over den syvende søjle fra venstre: foran > foran j

side 151, l. 6fn: 'køp > 'kø:p

side 152, l. 1: [a a: a² ɒ ɔ: ɔ²] > [a a: a² ɒ ɔ: ɔ²]

side 157: eksemplerne i anden søjle fra venstre: varme > vare; borte > bære

side 158, de første to afsnit erstattes af: Dansk har mange diftonger. De danner to store grupper, stigende hhv. faldende diftonger. I stigende diftonger ligger stavelsetoppen i slutningen, som i [ja] ja, i faldende diftonger ligger stavelsetoppen i begyndelsen, som i [maj] mig. Alle diftonger kan tolkes som forbindelser af vokal med konsonant. De stigende diftonger begynder alle med [j] der naturligvis er et /j/-fonem. Efter /j/ kan omtrent alle vores vokaler forekomme. Her er et udpluk: ['jiðiç 'je:na 'jelbø 'jæ:ðø ja 'jyðə 'jø:ðə 'jœgnə ju:ʔl 'jo:nas jo 'sɔjɔ:lð 'jʌgø] jiddisch, Jena, hjælpe, jade, ja; Jytte, jøde, hjørne; jul, Jonas, jo, stjålet, jokke. De faldende diftonger er forbindelser af vokal plus halv vokalerne [j v ɤ] der er de finale varianter af konsonanterne /j v r/. Nogle af diftongerne viser sig i bøjning at have lang vokal, som f.eks. [læw² 'læ:u] lav, lave (adj), og det er grundlaget for et skel mellem underliggende kortvokaldiftonger og langvokaldiftonger.
 nederst: til huje føjes en fodnote: Bemærk at [uj] kun forekommer i to ord huje og (I) huj (og hast).

side 160, l. 14: eɤ² > æɤ²

side 161: til figurlegenden i fig. 11.1 føjes: Den brede del af pilene angiver stavelsetoppene.
 til figurlegenden i fig. 11.2 føjes: Den brede del af pilen angiver stavelsetoppen.
 l. 5-6fn: For det første mener jeg > Jeg mener imidlertid

side 166, l. 12-13 I lydeksempel på cd-rom'en høres > I lydeksempel høres
 l. 15fn: Tidligere havde vi kun lang vokal foran /v/ og /g/ i ord som > Tidligere havde vi foran /v/ og /g/ kun lang vokal i ord som

side 170, 12.3, l. 1: 11.1 > 7.1

side 171, 12.4.1, l. 3 stavningen > stavefejl
 12.4.2, l. 3: 15.1.2 > 11.2
 12.4.3, l. 1: altid > så langt tilbage jeg kan huske

side 174, l. 6: /b/ > /p/

side 180, l. 3-4: I spontan tale kan ustemte konsonanter kan også blive stemte, afsnit eksemplerne i 13.2.2. > I spontan tale kan ustemte konsonanter også blive stemte, jf. eksemplerne i afsnit 13.2.2.

side 181, 13.2.1., l. 1: På cd-rom'en > Her

l. 11-8fn: Det betyder at den lyttende bruger sin viden: om sproget, såvel om den lydige side som om grammatikken som om betydningen i fortolkningen af talesignaler. > Det betyder at den lyttende i fortolkningen af talesignaler bruger al sin viden: om sproget – såvel den lydige side som grammatikken som betydningen, om verden og om den konkrete pragmatiske kontekst.

side 182, 13.2.2, l. 7-8: som den lyder på cd-rom'en. > som den lyder.

side 184, l. 1: En ustemt aspireret velær lukkelyd > En ustemt velær lukkelyd

side 186, fig. 13.1: til figurlegenden føjes: ; sammenlign med fig. 10.4 på side 138

l. 5-6: De fire vokaler er sat ind i vokalfirkanten i fig. 13.1. De har alle en vis variationsbredde > De fire vokaler [ɪ ʏ ʊ ɜ] er sat ind i vokalfirkanten i fig. 13.1. De har alle, ligesom [ə ɐ], en vis variationsbredde

side 188: indføj Basbøll, H. (2008) "Stød, Diachrony and the Non-Stød Model," *North-Western European Language Evolution (NOWELE)* 54/55, 147-189.

side 190 Grønnum, N. and H. Basbøll (forthcoming) > Grønnum, N. and H. Basbøll (2007)

sidste linje i samme reference: *In Honor of John J. Ohala*. Oxford University Press. > M.-J. Solé, P.S. Beddor and M. Ohala (eds.). Oxford University Press: 192-206.

side 192: l. 4fn: føj en fodnote til *våge*: Ældre form udtalt med 'blødt g'.

side 193: til fodnote 4 føjes: dvs. med samme nasalkonsonant som i f.eks. fransk *baigner*

side 194: den meget lille prik efter fonemskriften af *grene* skal være et fodnotenummer 1

Glossaret

før opslagene indføjes: Bemærk at ikke alle termerne i glossaret bruges på helt samme måde i beskrivelsen af andre sprog.

approksimant ændres til: Resultatet af svækkelsen af en konsonant (obstruent) i en grad så der ikke længere dannes støj når luftstrømmen passerer artikulationsstedet

tilføj: **betonet stavelse** stavelse med hovedtryk; se tryk

coda Konsonant(er) > Segment(er)

diftong faldende diftongers subjektive lydstyrke falder fra start til slut; **stigende** diftongers subjektive lydstyrke stiger fra start til slut > **faldende** diftongers stavelsetop ligger i begyndelsen af diftongen; **stigende** diftongers stavelsetop ligger i slutningen af diftongen

Opslagene **dorsal** og **dorsum (linguæ)** skal bytte plads.

farynx skal rykkes to opslag ned

final ændres til: Sidst i en stavelse, et ord, en frase eller en ytring

fonologi ændres til: Beskrivelsen af fonemsystemer, såvel segmenter som prosodi, og principperne for fonemernes manifestation

tilføj: **forlyd** Stilling i begyndelsen af en stavelse eller et ord

frit tryk stavelse > plads

fuldvokal ændres til: I dansk alle vokaler der kan optræde centralt i en betonet stavelse

glottis og **glottal** skal bytte plads

grundord ændres til: Ordet minus eventuelle (ikke-leksikaliserede) fuldproduktive bøjningsendelser

homofon ændres til: **homofoner** Ord med forskellig betydning der lyder ens

tilføj: **homografer** Ord med forskellig betydning der skrives ens

ikke-fuldvokal ændres til: I dansk vokalerne [ə] og [ɐ]. Vokalerne i endelserne *-ig* og *-ing* opfører sig i visse henseender som ikke-fuldvokaler

initial ændres til: Først i en stavelse, et ord, en frase eller en ytring

International Phonetic Alphabet (IPA) og **intervokalisk** skal rykkes op foran **intonation**

intonationsspørgsmål, ekkospørgsmål, deklarativt spørgsmål > intonationsspørgsmål (el. ekkospørgsmål el. deklarativt spørgsmål)

kardinalvokaler Referencevokaler > Daniel Jones' referencevokaler

klangfyldig > klangfyldt; klangfyldige > klangfyldte

kerne og **vokalfirkant** skal bytte plads

konsonant ændres til: I *artikulatorisk* henseende: lyd hvis grad af indsnævring på artikulationsstedet er større end de snævre vokalers; i *funktionel* henseende: segment der står marginalt i stavelsen, dvs. før eller efter stavelsens kerne

kontaktassimilation skal rykkes ned efter **konsonant**

kortvokaldiftong ændres til: Diftong hvis syllabiske element underliggende er et kortvokalfonem

larynx skal rykkes og stå oven over **lateral**

let stavelse ændres til: I dansk en stavelse med kortvokal der enten er åben eller lukket af ustemt(e) konsonant(er)

tilføj: **manifestation** Realisation, udtale

medial ændres til: Internt i ord

minimalt par ved en enkelt lyd > i en enkelt henseende

minord ændres til: Simplexstamme uden endelse eller med endelse der integreres i sammen således at helheden ikke skelnes fra et leksem

tilføj: **monoftongering** Ændring af diftong til monoftong

tilføj: **morfem** Mindste betydningsbærende enhed i sproget

tilføj: **mundloft** Gane

nasalvokal skal rykkes ned efter **nasalkonsonant**

nukleus slettes

obligatorisk rykkes op foran obstruent

obstruent lukkelyde og hæmmelyde > lukkelyde, hæmmelyde og affrikater

tilføj: **ord** Kan ikke defineres på fonetiske eller semantiske kriterier, men kan karakteriseres ved deres forekomstmuligheder: ord er isolerbare og flytbare, og de indgående morfemer har en fast rækkefølge

tilføj: **ordtoner** Tonegang der karakteriserer ordet som helhed (modsatning: stavelsetoner)

palatalisering sekundær palatal artikulation > sekundært palatalt artikulationssted

tilføj: **palatoalveolær** Rillehæmmelyd med konveks tungeform hvis artikulationssted er på overgangen mellem alveolarranden og den hårde gane (palatum)

palatum skal flyttes ned efter **palatogram**

tilføj: **postvokalisk** Efter vokal i stavelsen

prosodi dvs. tryk > dvs. i dansk tryk

tilføj: **prosodisk ord** Gruppe af ord hvoraf ét, som normalt er sidste ord i gruppen, har hovedtryk

prædorsal og **prædorsum** skal bytte plads

radix og **radikal** skal bytte plads

tilføj: **rillehæmme** Rørformet passage for luften i hæmmelyde dannet med tungespids og -blad (modsætning: spaltehæmme)

rytme Regelmæssig > Tilnærmelsesvis regelmæssig

tilføj: **sagittalplan** Plan som går lodret gennem legemets midterlinje fra for- til bagsiden

schwa-assimilation tilføj: hvorved (nabo-)lyden danner stavelsetop; er nabolyden en vokal, bliver den ekstra lang og fordelt over to stavelser

segment skal flyttes op foran **sekundære kardinalvokaler**

tilføj: **simplexstamme** monomorfematisk stamme

sonorant for nasaler > for prototypiske nasaler

tilføj: **spaltehæmme** Spalteformet passage for luften i hæmmelyde dannet med tungespids og -blad (modsætning: rillehæmme)

tilføj: **stavelsevægt** Mål for hvor mange og/eller lange segmenter stavelsen består af

tilføj: **stærktryk** se tryk

stødbasis Fonetisk > Fonologisk

tilføj: **støjfyldig** Modsætning til klangfyldig: obstruenter er støjfyldte og klangfattige

supraglottal hvor som helst > hvorsomhelst

suprasegmental mere end et segment > mere end ét segment

tilføj: **svagtryk** se tryk

tilføj: **synkope** Bortfald af (ubetonet) vokal mellem to konsonanter

sætningsaccent En betonet stavelse i en frase er > Én betonet stavelse i en frase skal være

tilføj: **trykløs** Uden tryk

tilføj: **trykstærk** Med tryk

tilføj: **tryksvag** Uden tryk

tung stavelse ændres til: I dansk en stavelse med hovedtryk eller bitryk og med enten (1) mindst en lang vokal eller (2) en kort fuldvokal fulgt af en sonorant konsonant i samme stavelse

tilføj: **tungespids** Apex (linguæ)

tilføj: **ubetonet** Uden tryk

tilføj: **usus** Sprogbrug

velarisering en sekundær artikulation > et sekundært artikulationssted; opslaget flyttes op oven over **velum**

vokal ændres til: I artikulatorisk henseende: lyd med fri passage for luften langs tungens midterlinje; i funktionel henseende: segment der står centralt i stavelsen og derved danner stavelsens kerne el. stavelsetoppen

vokalfirkant tilføj: se **kardinalvokaler**